Τα εδαφικά σχέδια για τη Δίκαιη Μετάβαση και ο ρόλος των τοπικών κοινωνιών.

Η Δυτική Μακεδονία μετά τον λιγνίτη:

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΡΟΜΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ & ΟΛΕΣ;

Κοζάνη 11/3/2021

πράσινοι

Που βρισκόμαστε σήμερα!

- Το 2023 σβήνουν όλες οι λιγνιτικές μονάδες, εκτός της Πτολ 5.
- Το 2028 θα είναι το τελευταίο έτος λειτουργίας της Π5 ως λιγνιτική μονάδα.
- Τα επόμενα χρόνια αναμένεται να ενταθεί η κοινωνική και οικονομική κρίση στην περιοχή.
- Οι θέσεις εργασίας που άμεσα ή έμμεσα εξαρτώνται από τη ΔΕΗ σε Κοζάνη και Φλώρινα υπολογίζονται μεταξύ 12.000 και 20.000 περίπου.

- 10-11-2020, Ολοκλήρωση της διαβούλευσης για το Master Plan για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών.
- Στις 19/3/2021 εκπνέει ο χρόνος για την υποβολή σχολίων επί του Εδαφικού Σχέδιου Δίκαιης Μετάβασης από τους τοπικούς φορείς.
- Εκπονείται το μεταβατικό σχέδιο για τη Δίκαιη Μετάβαση, που θα καλύψει την περίοδο 2021 - 2023.

Στο σημείο όπου διαμορφώνεται το νέο παραγωγικό μοντέλο της Δυτ. Μακεδονίας για τις επόμενες δεκαετίες.

Λευτέρης Ιωαννίδης

Εκτίμηση των επιπτώσεων της απολιγνιτοποίησης.

Πίνακας 5: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο (σε % επί της συνολικής ΑΠΑ ανά περιφερειακή ενότητα, έτος βάσης: 2019)

Περιοχή	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	Ενέργεια, εξόρυξη, ύδρευση	Μετα-ποίηση	Κατασκευές	Εμπόριο, ξενοδοχεία, εστίαση, μεταφορές, επικοινωνίες	Χρηματο-πιστωτικές και ασφαλιστικές δραστη-ριότητες	Άλλες υπηρεσίες*	Σύνολο
Π.Ε. Γρεβενών	11,37%	2,86%	3,25%	1,70%	21,24%	3,47%	56,11%	100,00%
Π.Ε. Καστοριάς	12,67%	1,90%	14,11%	0,43%	21,57%	3,94%	45,37%	100,00%
Π.Ε. Κοζάνης	7,12%	50,36%	3,32%	0,39%	11,47%	2,39%	24,96%	100,00%
Π.Ε. Φλώρινας	11,48%	39,47%	3,82%	4,91%	10,89%	1,74%	27,69%	100,00%
Σύνολο περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	**9,06%**	**38,65%**	**4,71%**	**1,48%**	**13,28%**	**2,52%**	**30,31%**	**100,00%**

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων (ΕΛΣΤΑΤ - Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο (A10) - NACE REV.2, 2020). *: περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, παροχής επαγγελματικών και επιστημονικών υπηρεσιών, δημόσιας διοίκησης καθώς και υπηρεσίες σχετικές με τις τέχνες και την ψυχαγωγία.

Στο πλαίσιο αυτό, η διαδικασία της απολιγνιτοποίησης αναμένεται να επηρεάζει αρνητικά τόσο την οικονομία όσο και την απασχόληση των υπό εξέταση περιοχών. Ειδικότερα, η ΑΠΑ των περιφερειακών ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας, αναμένεται να υποστεί συνολική μείωση η οποία εκτιμάται πως θα ανέλθει σε € 677 εκ. και € 330 εκ. αντίστοιχα.

Πίνακας 76: Συσσωρευμένες απώλειες ΑΠΑ λόγω απολιγνιτοποίησης (σε εκ. €)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Παρακμάζοντες τομείς										
Π.Ε. Κοζάνης	105,4	105,4	98,1	386,9	459,1	459,1	459,1	459,1	459,1	499,8
Π.Ε. Φλώρινας	-	142,6	142,6	142,6	253,1	253,1	253,1	253,1	253,1	253,1
Μετασχηματιζόμενοι τομείς										
Π.Ε. Κοζάνης	35,4	35,4	32,9	129,9	154,2	154,2	154,2	154,2	154,2	177,0
Π.Ε. Φλώρινας	-	43,6	43,6	43,6	77,4	77,4	77,4	77,4	77,4	77,4
Σύνολο επιπτώσεων										
Π.Ε. Κοζάνης	140,8	140,8	131	516,8	613,3	613,3	613,3	613,3	613,3	676,8
Π.Ε. Φλώρινας	-	186,2	186,2	186,2	330,5	330,5	330,5	330,5	330,5	330,5

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από (ΙΟΒΕ, 2020).

Ο περιορισμός των δραστηριοτήτων των ως άνω επηρεαζόμενων τομέων αναμένεται να επιφέρει επιπτώσεις και στην απασχόληση. Ειδικότερα, η απασχόληση των περιφερειακών ενοτήτων Κοζάνης και Φλώρινας εκτιμάται πως θα μειωθεί κατά 7,5 χιλ. και 2,9 χιλιάδες άτομα αντίστοιχα, μέχρι το 2029, όπου θα έχει ολοκληρωθεί η απόσυρση του συνόλου των λιγνιτικών μονάδων των δύο περιφερειακών ενοτήτων.

Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης:

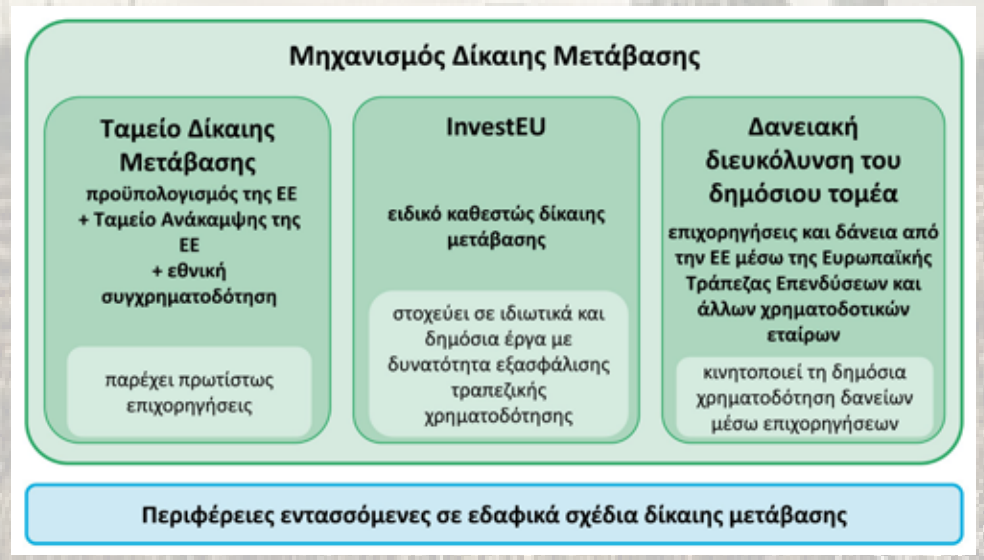

Εδαφικά Σχέδια

Σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού 2020/0006 (COD) για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης:

- Τα κράτη μέλη καταρτίζουν, **μαζί με τις αρμόδιες αρχές των οικείων εδαφών**, ένα ή περισσότερα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης.

Τι πρέπει να περιλαμβάνει το κάθε Σχέδιο:

- περιγραφή της διαδικασίας μετάβασης σε εθνικό επίπεδο
- αιτιολόγηση του χαρακτηρισμού των εδαφών ως εδαφών που επηρεάζονται αρνητικά
- αξιολόγηση των προβλημάτων μετάβασης που αντιμετωπίζουν τα εδάφη που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό
- περιγραφή της προσδοκώμενης συνεισφοράς από το ΤΔΜ για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, των οικονομικών και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία·
- αξιολόγηση της συνέπειας του εδαφικού σχεδίου με άλλες εθνικές, περιφερειακές ή εδαφικές στρατηγικές και σχέδια
- περιγραφή των μηχανισμών διακυβέρνησης
- περιγραφή του είδους των πράξεων που προβλέπεται να υλοποιηθούν
- εξαντλητικό κατάλογο των εν λόγω πράξεων και επιχειρήσεων
- συνέργεια και συμπληρωματικότητα με άλλα ενωσιακά προγράμματα και πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης για την κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών που εντοπίστηκαν

Πλεονεκτήματα και Πυλώνες Ανάπτυξης

Εγγενή Πλεονεκτήματα

οι περιφερειακές ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας δύναται να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες και τα εγγενή πλεονεκτήματά τους, τα οποία αφορούν μεταξύ άλλων την:

- ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος
- εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου και του ηλιακού δυναμικού
- ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα
- ενίσχυση των τοπικών προϊόντων
- αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού
- προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς
- ενίσχυση των υποδομών και των δικτύων αυξάνοντας τη συνδεσιμότητά με τις όμορες περιοχές της ελληνικής επικράτειας αλλά και με τις άλλες γειτονικές χώρες

Πυλώνες Ανάπτυξης

- Καθαρή Ενέργεια
- Βιομηχανία – Βιοτεχνία Εμπόριο
- Έξυπνη Αγροτική Παραγωγή
- Τεχνολογία Εκπαίδευση
- Βιώσιμος Τουρισμός

Το Πρόβλημα.

Εκπονείται ένα σχέδιο, χωρίς συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας.

Το κρίσιμο πρόβλημα είναι ότι έχουμε μια κατάσταση μεταξύ δυο μερών, όπου ο ένας δεν έχει διάθεση να ακούσει (κυβέρνηση – Υπουργείο) και ο άλλος δεν έχει καταφέρει ακόμα να αποκτήσει ενιαία και συνεκτική πρόταση (τοπικοί φορείς).

Εκπόνηση Εδαφικών Σχεδίων σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του Τ.Δ.Μ.

Άρθρο 7: Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης

- **Παρ 1**: Τα κράτη μέλη καταρτίζουν, *μαζί με τις αρμόδιες αρχές των οικείων εδαφών*, ένα ή περισσότερα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης.

- **Παρ 3**: Στην κατάρτιση και στην υλοποίηση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης *συμμετέχουν* οι οικείοι εταίροι.

Τα κρίσιμα ζητήματα:

- Σύστημα διακυβέρνησης
- Συμμετοχικότητα
- Αποκατάσταση και Αξιοποίηση Εδαφών
- Χρονοδιαγράμματα
- Κατανομή Πόρων μεταξύ των περιφερειών
- Μεγάλες Δημόσιες Υποδομές (π.χ. Τρένο)
- Εθνικοί Πόροι
- Όχημα Ειδικού Σκοπού

Το μείζων ζήτημα των απαλλοτριωμένων από τη ΔΕΗ Εδαφών.

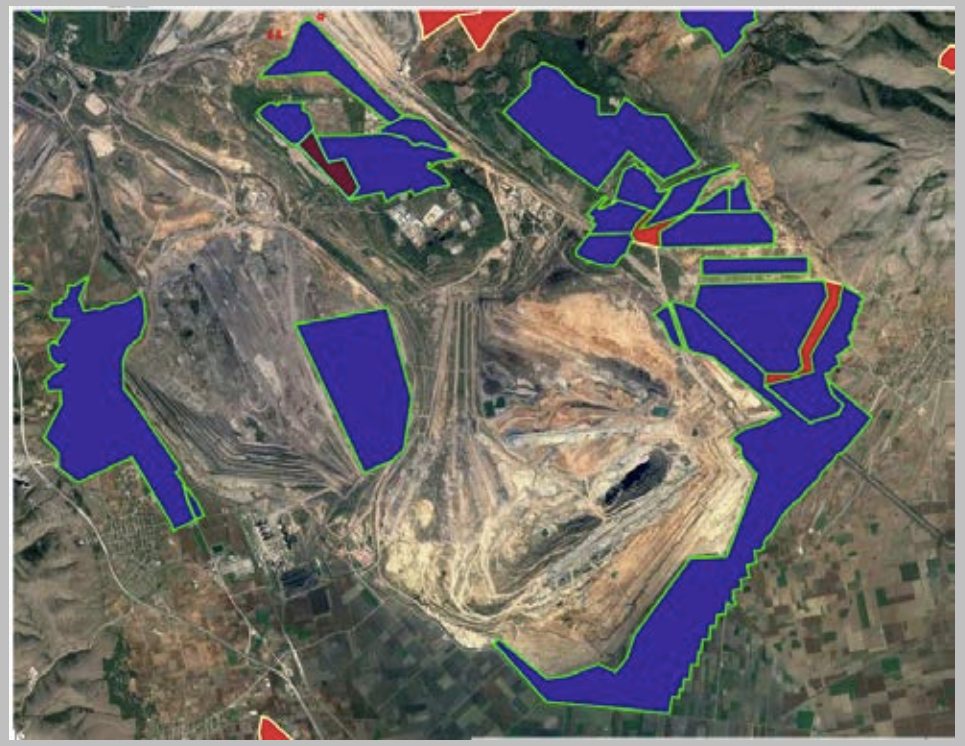

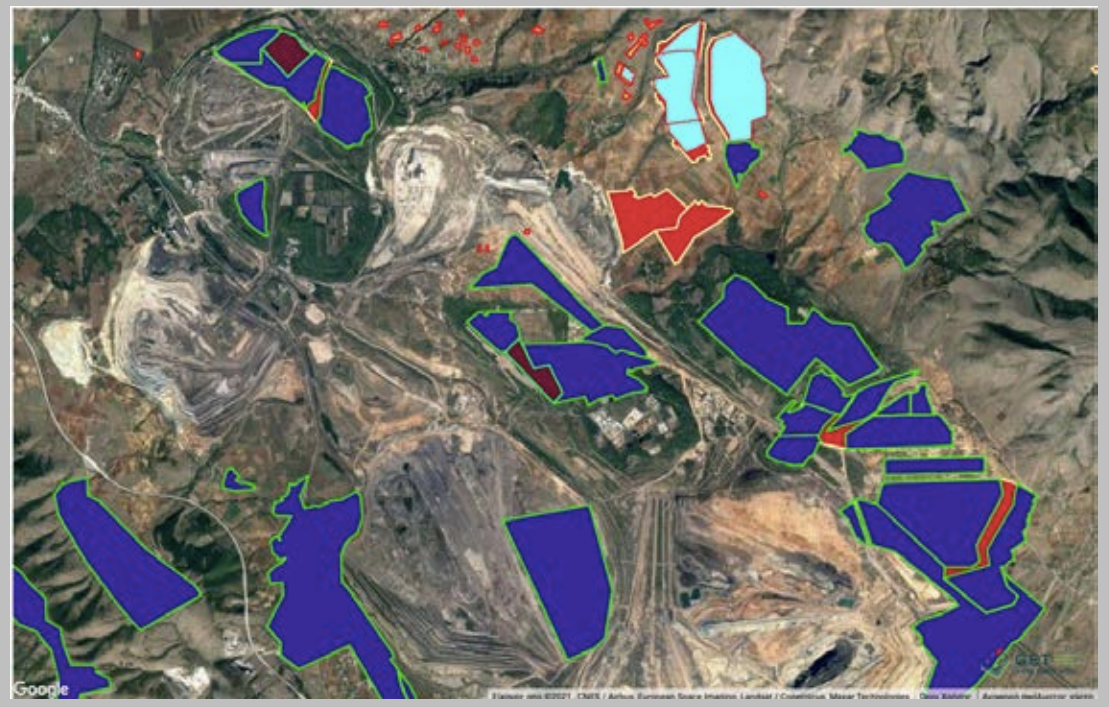

Στρατηγική εκπόνησης ενός κοινού οράματος.

Δυστυχώς δεν έχει επιτευχθεί, ως τώρα, η διαμόρφωσή μιας ενιαίας τοπικής στρατηγικής και ενός κοινού οράματος σε τοπικό επίπεδο.

Κατανόηση

- Κατανόηση του προβλήματος.
- Της ανάγκης για συνεργασία.

Συνεργασία

- Διάλογος
- Διαβούλευση
- Συμμετοχή
- Συναίνεση

Ενιαία Στρατηγική

- Όραμα
- Στρατηγική
- Διεκδικήσεις

Συμπεράσματα:

- Η αλλαγή που βιώνει η Δυτ. Μακεδονία είναι ιστορικών διαστάσεων.
- Δυστυχώς εκπονείται ένα σχεδιασμός από τα πάνω.
- Η Κοινωνία παραμένει αμέτοχη.
- Η συμμετοχικότητα είναι βασικό συστατικό για την επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας.

Φωτο: Αργύρης Καραμούζας

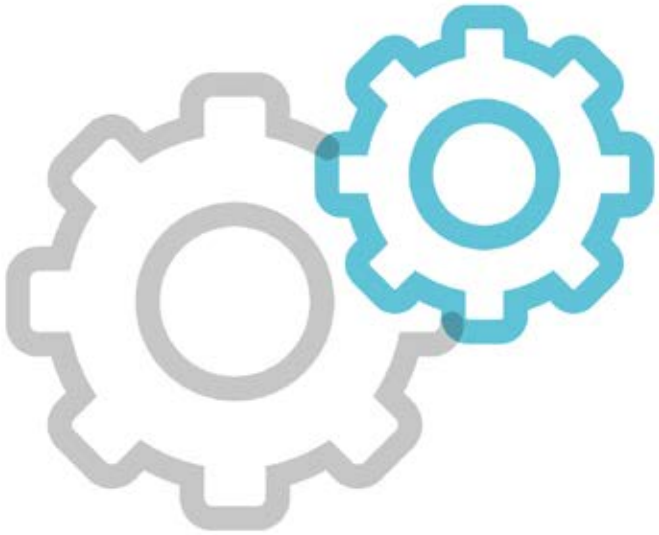

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Διαμόρφωση κοινού οράματος και ενιαίας στρατηγικής με ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οργάνωση ενός σχεδίου ενημέρωσης, ενεργοποίησης και συμμετοχής των πολιτών.

Ουσιαστική Συμμετοχή των τοπικών φορέων στη λήψη των αποφάσεων.

Ευχαριστώ